

340 vagonov na leto, 136 gld. obrtnega davka, kar znaša torej 40 kr. na 1 vagon. Mlin v Weisskirchenu zmelje 1300 vagonov, plača obrtnega davka 900 gld., torej na 1 vagon 70 kr. Mlin v Gradcu — jaz imam samo velike mline v mislih, o malih ne govorim — zmelje 360 vagonov, plača 294 gld. obrtnega davka, ali 81 kr. od vagona.

V Mariboru sta dva velika mlina, jeden plača 1 gld. 20 kr. od vagona, drugi 1 gld. 26 kr. od vagona. Mlin v Trautmannsdorfu plača 1 gld. 16 kr., med tem ko kranjska dva velika mlina, na pr. mlin v Kranju plača 3 gld. 56 kr. in mlin v Jaršah 5 gld. 27 kr. obrtnega davka na 1 vagon.

Tu je vsekako razvidno, da je bil davčni vijak nekako visoko privit, da se je ne upoštevši male razmere, v katerih smo na Kranjskem, zdelo dotičnim davčnim oblastvam, ki so imela to zadevo v rokah potrebno, da kolikor mogoče obrtnega davka iz te male dežele iztisnejo. Prepričan sem, da se bodo pri centralni kontingentni komisiji na Dunaju, kadar se bo vršilo kontingentiranje, te okolščine upoštevale, in da se bo kontingent za prvi razred primerno znižal, da bo komisija v deželi prišla v položaj, da bo vsaj primerno ta davek mogla razdeliti, ne pa kakor sedaj, ko ima z določenim velikim kontingentom vezane roke in mora eno ali drugo podjetje razbremeniti le na škodo drugih podjetij istega razreda.

Pa kakor vse okolščine kažejo, ne pridemo še kmalu v položaj primernega znižanja, ker se opazuje na Dunaju druga tendanca.

Preiti hočem na pojasnenje postopanja pametnih naprav, katere vežejo našo deželo z drugimi deželami, zlasti z morjem, in te prometne naprave so tako čudno postopale, da se drugzega izraza ne poslužujem, kakor, da bi one hotele naravnost uničiti kranjsko mlinsko obrt v korist mlinski industriji v drugi državni polovici.

Jaz si bom usojal podrobnosti v tej reči navesti, ki bodo jasno pokazale, da je dotični načrt južne železnice tako sestavljen, kakor da naj bi se konkurenca v južnih krajih v korist Ogrom sistematično hotela uničiti. Prometne naprave naj bi ne imele namena, da bi v prvi vrsti za svoj dobiček skrbale. Res je sicer, da južna železnica kot privatno podjetje ima bolj ali manj to tendenco, ampak privatno društvo mora tudi skrbeti, da ostane vir dohodkov ohranjen, in da se torej več ali manj okomodira razmeram, katere vladajo, in da tako omogoči, da industrija, ki mu daje največ dohodkov, ostane zdrava, da more konkurirati. (Dalje sledi.)

Govedoreja.

V deželnem zboru kranjskem je bil dne 28. aprila sprejet zakon, ki utegne kaj blagodejno vplivati na naše narodno gospodarstvo. To je zakon o povzdigi govedoreje.

Razprava o tem zakonu se je vršila na podlagi poročila deželnega odbora, katero je tako podučno za vsacega živinorejca, da se nam zdi umestno, to poročilo priobčiti, zlasti, ker so v njem tudi najbolj obrazložene določbe novega zakona, ki ga prijavimo ob koncu. Poročilo deželnega odbora se glasi tako le:

Po naročilu visokega deželnega zbora (VII. seja dne 7. aprila t. l.) sklical je deželni odbor enketo, ki se je vršila dne 30. junija t. l. pri deželnemu odboru.

K enketi povabljeni so bili:

C. kr. deželna vlada, ki je delegirala k enketi kot zastopnika vlade gg.: c. kr. okr. glavarja dr. pl. Crona in c. kr. deželnega živinozdravnika Wagnerja;

od c. kr. kmetijske družbe odposlani so bili v enketo gg.: ravnatelj G. Pirc, baron H. Lazzarini, grajščak v Smledniku, adjunkt kranjske kmetijske šole V. Rohrman in Tomo Tolazzi, veleposestnik v Logatcu.

Deželni odbor povabil je kot praktične živinorejce gg. deželne poslance: grof Barbo, Božič, Jelovšek, Košak, Lenarčič, baron Liechtenberg in Zelen ter gg.: Janko Urbančiča, grajščaka v Predvoru in I. Laknerja, posestnika v Mozelju.

Enketa, kateri je predsedoval deželni glavar pl. Detela, in katere so se vdeležili tudi deželni odborniki, zborovala je pred in popoldne ter razpravljala o sledečih vprašanjih:

1.) Katere pomanjkljivosti so se pri praktični izvršbi dosedanjega zakona o povzdigi govedoreje z dne 11. avgusta 1890, dež. zak. št. 4 iz l. 1891., osobito glede vršitve licenciranja za plemo namenjenih bikov pokazale?

2.) Ali je vsako leto naznanjati bike naravnost pri okrajnih glavarstvih ali pri županstvu občine?

3.) Kako bodi sestavljena licenčnovalna komisija?

4.) Ali zadostujejo dosedajne določbe § 7., po katerem se ima zbirati komisija za licencovanje bikov v glavnem kraju vsakega sodnega okraja, oziroma tudi v drugih krajih istega okraja?

5.) Kako bi bilo urediti naknadno licencovanje?

6.) Ali ne kaže § 3., ki vелеva občinam skrbeti za potrebno število bikov plemenjakov proti temu, da se stroški porazdele na vse živinorejce, spremeniti tako, da se ti stroški pokrijejo sploh iz občinske blagajne?

Tem vprašanjem pristavila so še sledeča in to po nasvetu c. kr. deželne vlade:

7.) Ali kaže deželo razdeliti v posamske pokrajine z določeno pasmo, ki se ima v dotični pokrajini izključno rabiti za plemo?

8.) Ali je želeti, da se v svrhu vzgajanja zadostnega števila lepih bikov uvede na Kranjskem tudi premiranje bikov?

9.) Ali je spremeniti § 20. tako, da kazenska določila dosedanjega zakona namesto županov izvršuje okrajna politična oblast?

K prvemu vprašanju so se stavili razni nasveti.

Tako je gospod poslanec Božič nasvetoval, da se naj ustanovijo posebni živinorejski odbori, in sicer za vsak okraj, in ti bi imeli skrbeti za dobavo bikov, nadzirati vso živinorejo in tem odborom naj bi se tudi izročila eksekutiva v vseh živinorejskih zadevah.

Poslanec baron Liechtenberg izraža mnenje, da zakon sam po sebi ni tako pomanjkljiv, temveč, da se je le slabo izvrševal. Zlasti naj bi se strožje postopalo proti skritemu spuščanju nelicenciranih bikov.

Adjunkt Rohrman priporoča, da se pri licencovanju gleda tudi na pasmo, in da naj se licencirajo le taki biki, ki so v dotičnem okraju prikladni plemenitvenemu namenu. Konstatovano je pomanjkanje sposobnih bikov, to pa se toliko časa ne bo zboljšalo, dokler se ne bo začelo nakupovati jih doma v deželi.

Tudi poslanec grof Barbo je omenjal, da se bo govedoreja le tedaj povzdignila, če bo živinorejcem zagotovljena odprodaja, ter priporoča, da se deželna subvencija v prvi vrsti porabi v to, da se doma kupuje dober, čistokrven material in šele, kar se ne najde v deželi, naj se od drugod importira.

Gospod Arko priporoča ustanovitev posebnih živinorejskih zadrug, ker se nadeja od teh, da odpomorejo pomanjkanju dobrih bikov, za kojih dobavo doslej občine tako malo skrbé.

Na to je poročevalec naglašal, da bi pač ne narastlo občinam prehudo breme z nabavo dobrih bikov, vsaj izdatek za nakup bika ni zavržen, ker po preteku njegove porabe za pleme se dobi zanj lepo izkupilo, katero je morda istotako visoko, kakor nakupna cena.

K drugemu vprašanju se je sedajni način zglaševanja števila bikov pri občinskem županstvu odobril.

Pred razpravo v tretjem vprašanju vršilo se je glasovanje o konkretnem predlogu radi vpeljave okrajnih živinorejskih odborov. Večina enquete se je z ozirom na obširen ter težaven delokrog takih odborov, ki bi nove stroške provzročili, proti temu predlogu izrazila.

(Dalje sledi).

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

Ko so nesli mimo njiju rakev, nasmijal se je skrivnostni tujec, in dejal:

„Slab človek, nerazumen človek! Jaz sem mu nudil življenje dolgo in srečno — on je odbil mojo ponudbo in glej, nista še minula dva tedna, pa ga neso zakopat v zemljo“.

„Torej ste vi ranjika poznali?“ vprašal je Balzamo.

„Da. Seznanil sem se z njim po prihodu v Mesinu. To je jeden mestnih bogatinov. Da je verjel meni — pa bi bil živ“.

„Potemtakem ste vi zdravnik! vskliknil je Balzamo. Takoj je vsa tajnost, v katero se je radi njega oblekla postava tega človeka, nekako razpršila in izginila.

Zdelo se mu je, da pred njim stoji najnavadnejši človek, prosti lekar, mazač, morilec naroda, ki se je oblekel nalašč tako smešno, da bi obračal nase ljudsko pozornost. Balzamo, kakor vsi njegovi sovremeniki, ne-ljubivši nikakih lekarjev, mislil si je vže malomarno pokloniti in posloviti. Ali piker tujčev nasmeš ga je zadržal.

Zdravnik, lekar . . . to je razžaljivo ime. Vsi ti so sleparji, goljufi in bedaki. Ne, ljubeznjivi grof, jaz nisem lekar. Jaz preziram zdravnike in zdravniško vedo v tem pogledu, kakor se sedaj to in drugo razvija v Italiji, in tudi v ostali Evropi. Zdravniki žive zato, da bi zdrave ljudi polagali v gomilo, a jaz, kadar hočem, pa celo umirajočega v jedni minuti ozdravim . . . Toda vidim, da mi ne verjamete, vi govorite sam pri sebi: nu, da! ti se, kakor vsi mazači, nad druge povišuješ. Ni li tako, moj prijatelj?“

„Res je molostljivi!“ rekel je sramežljivo Balzamo. „Vsaki iz njih tako govori“.

„Ponavljam vam, moj prijatelj, da jaz nisem noben zdravnik nisem nikogar zdravil in ne zdravim, ali da bi vas popolnoma prepričal, vas prosim obiščite me . . . Evo moje stanovanje“.

Tujec je pokazal z roko na neveliko poslopje, kraj trga, katero je, ne dotikajoč se drugih domov, stalo osamljeno sredi velikega vrta. Zunanost te hiše bila je tudi nekako mračna in skrivnostna. Dome bil je jednak njegovemu lastniku ali prebivalcu.

„Jaz se skoraj z nikomur ne poznam, nikogar ne vsprejemam, dasi je mnogo prijateljev, ki bi se radi z menoj seznanili“, omenil je tujec. „Toda vas pa, kot predstavitelja imenitnega plemstva italijanskega in kot radoznalega mladeniča, povrh osamljenega v Mesinu, vsprejemem z veseljem“.

Balzamo se je poklonil, ali presunila ga je okolnost, da se je tujec pri besedah: „predstavitelja imenitnega plemstva“, tajnostno nasmehnil in mu čudno pogledal naravnost v oči. On ni mogel vedeti resnice . . . kaj mora on biti? . . . Nemara coprnik!

„Zjutraj, novi moj prijatelj, vas bodem pričakoval v svojem stanovanju, no, ne drugače, kakor zvečer. Jaz sem celi dan za opravi; pred solničnim zahodom imam navado hoditi se sprehajati, a zvečer sem prost. Potrkajte na vrata petkrat zaporedoma s prstanom, in odprli vam bodo. Ako pa se zmotite in potrkajte enkrat manj, potem znate trkati celi večer — in nikdo vam ne odpre. Petkrat bode med nama dogovorjeno znamenje . . . Ne pozabite!“

„Vže dobro! rekel je Balzamo z vže novim spoštovanjem temu skrivnostnemu človeku.

čajo s pridelovanjem žita, zlasti pšenice in izvažajo svoje blago, katerega doma ne porabijo, v tostransko državno polovico, da se to blago tukaj predela v moko, deloma da služi za eksport. V kolikor so ona mlinska podjetja, ki so bližji vira tega žita, na boljšem, kakor ona, ki so bolj oddaljena od teh virov, je razvidno iz tega, da znaša moka, ki se je izdelala iz žita, približno 75 % proti vsej množini, kar se je sploh zmlevalo. Če torej mora tostranska industrija večjo množino surovine (tukaj žita) prevažati v primeri z množino končnega izdelka, kakor pa onostranska, potem je onostranska državna polovica v tem oziru mnogo na boljšem, kakor naša.

Ta razlika znaša približno 21 % od tarife v škodo naši industriji nasproti ogerski. Seveda proti temu ni mogoče nič storiti, kajti tu so krajevne razmere vzrok. Ali ogerska mlinska obrt je poleg ravnokar omenjene okolščine še v nekem drugem oziru mnogo na boljšem in sicer je na boljšem v tem oziru, ker se pri prevažanju žita oziroma moke od ogerskih mlinov direktno uporabljajo refakcijski tarifi takoj pri kartiranju, med tem ko se v Cislajtániji to ne dogaja, ampak mora dotični podjetnik plačati polno vozmino po normalni tarifi in šele ko je gotova množina žita pripeljana na končni kraj, do katerega veljajo refakcijske tarife, potem se mu šele diferenca izplača. Če se to postopanje preračuni na tarife, znaša to približno 13 % v škodo naši mlinski industriji nasproti ogerskim mlinom. To je gotovo enostransko postopanje in oškodovanje 13 % od tarifov tako veliko, da se mora uvažati in odločilni faktorji naj bi delovali na to, da naša industrija v bodoče ne bo več toliko oškodovana, marveč naj bi se povsod enako postopalo.

Če si ogledamo, kako se žito in žitni izdelki premikajo v naši državi, vidimo, da se v ogerskih pokrajinah ob rekah Donav in Tisa promet prične ter se premika proti zahodu in jugozahodu. Prometne naprave so v tem oziru nekoliko nasproti prišle raznim producentom oziroma industrijalcem, ker so jim za gotove črte dovolile določene refakcijske tarife, brez ozira na to, ali se je dotično žito oziroma moka naložila v začetku črte ali šele kasneje, na progi torej dalje proti zahodu.

Tako je južna železnica črte Budapešta—Nagy—Kanisza, Komárom—Székestfehérvár—Szombathely—Gelse proti Trstu določila samo eno končno ceno in je vse jedno na kateri postaji se na tej črti žito ali moka nalaga.

(Dalje sledi).

Govedoreja.

(Dalje.)

Na to so se k tretjemu vprašanju izrazili sledeči nasveti:

Poslanec Lenarčič: Licencovalna komisija naj ostane tako sestavljena, kakor jo doslej določa zakon. Premembe, da bi se jemali veščaki iz dotičnega sodnega okraja, niso umestne, ker si oni nakopljejo sovraštvo doma, če so strogi v izvršbi naloga, česar pa se pri tujih komisijskih udih ni bati.

Poslanec baron Liechtenberg predlaga, da naj obstoji komisija iz okrajnega glavarja, iz okrajnega živinozdravnika in enega zaupnega moža, ki pa naj se ne vzame iz dotičnega okraja.

Poslanec grof Barbo predlaga, da naj bi okrajni glavar, kateremu je živinoreja malo znana, ne bil član komisije, katera naj obstoji iz okrajnega živinozdravnika, enega zaupnega moža, katerega imenuje deželni odbor, in sicer ne iz dotičnega sodnega okraja, ampak iz političnega okraja za vse sodne okraje in iz enega zvedenca, katerega imenuje kmetijska družba za vsaki sodni okraj posebej. Živinozdravnik bodi zajedno načelnik komisije.

Gospod J. Urbančič nasvetuje, da naj ostane pri dosedaj običajni sestavi komisije, in ker je večina proti temu predlogu.

K četrtemu vprašanju stavil je adjunkt Rohrman nasvet, da naj se licenciranje bikov vrši samo v glavnem kraju sodnega okraja, to pa osobito iz razloga, da se s tem doseže nekak pregled in izvrši poučna razstava plemenih bikov.

Temu so razni člani enquete ugovarjali, da to povzročuje prevelike stroške in težave živinorejcem, in da se je osobito gledé tega slišalo mnogo pritožb od strani živinorejcev. Deželnoodborski poročevalec pojasni potem na podlagi od okrajnih glavarstev došlih potnih načrtov za licencovanje, da se v tem oziru od leta do leta bolje vstreza želji in potrebi živinorejcev, ter da se licencovanje vrši ne le v glavnem kraju okraja, ampak kakor nanašajo potrebe in krajevne razmere, v štirih do petih, celo šestih krajih dotičnega okraja, tako da se omogočuje živinorejcem po kolikor le mogoče kratki poti dospeti do kraja licencovanja.

Enketa na podlagi teh pojasnil odkloni predlog adjunkta Rohrmana in glasuje za to, da ostani pri sedanjem postopanju glede določitve krajev za licenciranje.

Važno vprašanje je bilo peto glede naknadnega licencovanja, ker opravičene so bile pritožbe živinorejcev, da je tako naknadno licencovanje bilo doslej predrago.

V tem oziru je nasvet c. kr. deželne vlade vreden vpoštevanja, ker vstreza vsem potrebam in željam, katere so živinorejci doslej v tej zadevi izražali.

C. kr. deželna vlada nasvetuje: Okrajna glavarstva, oziroma mestni magistrat imata pravico tekom leta izdajati provizorne licencovalne liste na podlagi izjave okrajnega živinozdravnika, oziroma mestnega živinozdravnika; ti provizorni licencovalni listi imajo veljavo do redne licencovalne dobe.

Stroške za tako provizorno licencovanje, izvršeno le po živinozdravniku, ima poravnati lastnik bika, ako je

zahteval ogled, ki se ni mogel vršiti ob drugem uradnem opravilu živinozdravnika v dotičnem kraju

Z ozirom na to, da bo v večini slučajev mogoče živinozdravniku ogledati za začasno licencovanje oglašene bika povodom njegovih drugih opravil in potov v dotičnem kraju, sme se računati, da bodo dosednji nedostatki naknadnega licencovanja odstranjeni in zato se enketa soglasno izreče za navedeni od c. kr. vlade nasvetovani način naknadnega licencovanja.

Daljša razprava vršila se je pri šestem vprašanju.

Po sedajnem § 3. določeno je, da ima za potrebno število bikov plemenjakov skrbeti županstvo, stroški za nabavo bikov pa se porazdele na posamezne živinorejce.

Vlada priporoča, da se napravi poseben zaklad, v katerega bi se stekale vse kazni zaradi prestopkov zakona, potem takse za skoke, primanjkljaj pa se pokrije iz občinske blagajne, torej kakor sleherni druga občinska potrebsčina.

Po daljši razpravi, v kateri so se izražali pomisleki, ali je opravičeno, da se ta potrebsčina pokrije iz občinskih dohodkov, katere skladajo vsi občinarji tudi taki, ki niso živinorejci, prav tako, ali bi ne kazalo, da se ti stroški porazdele na posamezne davčne občine izrekla se je enketa skoro soglasno, vpoštevaje veliko važnost govedoreje v naši deželi ter da tudi za druge potrebsčine donasajo davkoplačevalci, ki nimajo naravnost koristi od dotične zadeve, in oziraje se na to, kako težavno je županstvu pobirati ta le na živinorejce porazdeljeni naklad, za nasvet c. kr. vlade.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

„Ali je možno delati na pr. . . . nu recimo iz pepela ali iz kakega družega zelišča, vlitega na oglje?“

„Zlatarji pravijo, da je mogoče . . . ali jaz ne vem.“

„Ali verjamete vi, da je to mogoče?“

„Ne. Jaz mislim . . . Ne vem.“

„Vi ne verjamete. Hočete neumno odgovoriti.“

Balzamo bil je v zadregi in ni vedel kaj odgovoriti.

„Vi tega ne razumete, to vam verjamem. Po vašem je to mogoče? Zakaj torej, kadar vidite kmeta, metajočega tako v en dan s pestjo seme v zemljo — ga nimate za prismojenega! Vi veste, da nekaj izvanrednega velikega, tajnega stvori svoje, stori svoje delo. Mesto tega razmetanega semena postane polje, pokrito z žitom, katero mu povrne njegovo seme desetkrat. To vi verujete zato, ker so naravne tajne, katerih si ne morete razjasniti, no katere se pa vsekakor nahajajo. Čemu torej nočete verjeti, da se uprav s temi tajnimi silami prirodimi, kadar si jih prilastiš, more navaden smrtni

iz treh zlatov raztopljenih v ognju, naredite na stotine in tisočine enakih zlatov?“

„Kaj takega še jaz nikoli nisem videl, samo slišal sem o tem, oh, ko bi mogel vsaj enkrat to videti! Vskliknil je vneto mladenič, potem posvetil bi vse svoje življenje temu, da bi osrečil tisoče revnih ljudi!“

„Prvemu verujem, drugemu ne verujem“, omenil je hladno neznanec. No, sicer pa ne gre za to! Če hočete postati moj učenec in naučim vas, da boste znali pridelovati zlato tako, kakor kmet na polju žito? . . .

Balzamo je bil seve te ponudbe neizmerno vesel ter zagotavljal na vse pretege večno svojo hvaležnost, in da nikomur ne bode izdal skrivnosti.

„Vaših zagotovil ne potrebujem, meni je treba samo jednega: da se slepo pokorite mojim ukazom. Ali čutite v sebi toliko odločnosti, da izpolnite vse, kar vam zapovem?“

„Se ve da, stokrat.“

„Dobro. Izpolnite torej kar te dni prvo moje povelje. Idite torej v pristanišče in plačajte na ladji, ki čez teden dni odjadra v Aleksandrijo, voznino za dve osebi: za se in za me. Odpeljava se v Egipt.“

Mladenič se je vzravnaval v svojem naslanjaču in malo zmeden molčal.

„Lejte vže prvi moj ukaz se bojite izvršiti.“

„V Egipt? . . . Bogme, to je strašna daljava! . . . Ne zamerite mi, ali jaz sem nehote zmočen . . . V Egipt . . . Ako bi dajali k bregonom Francije ali Španije. Toda v Egipt to je za božjo voljo čudno . . .“

„Potemtakem nimamo nič več drug z drugim govoriti. Pozno je uže in vi morate domov.“

„Ne, potrpite . . . Dajte mi prevdariti . . . hitel je mladenič.“

„Tu ni nič za prevdarjati. Ali verjamete v to, kar govorim? Ali verujete vame in v mojo mogočnost — ali ne verujete? Če ne verjamete — nič ne škodi. Midva se razvideva, kakor sva se bila sešla. Ako pa verujete — kaj je vam potem v Egipt! Celi svet, ves ta mali planet, zemlja imenovan, sliši onemu, ki uporabi sebi v prid v njem skrite tajne in moči katerih ljudje ne poznajo . . . In tako pričakujem vašega odgovora — pojedete li z menoj v Egipt?“

„Pojdem“, odgovoril je Balzamo, no tiho, plaho, z jedva slišnim šepetom. In ko je izgovoril to besedo, si je mislil:

„Zakaj ne bi šel! Saj ni kraj sveta ta Egipt? Kakih štirinajst dni pota . . . Saj se zopet lahko vrnem. Kaj si hočem: med tem, ko bodem živel v Egiptu in to mogoče, da dalje nego leto dnij, poleže se tam v Palermi zloba zakladoiskatelje. Potem se bodem vrnil naravnost domov.“

V petih dneh po onem pogovoru sta Aljtotas in mladi njegov prijatelj stopila na odrinjajočo ladjo.

In šele med potoma, k bregovom najstaršega cesarstva, kjer je tekla, po besedah čarovnikovih in alhimikovih, zibelj vede, zvedel je mladenič ime novega svo-

Kmetijstvo.

Govedoreja.

(Dalje.)

S tem so bila vprašanja stavljena od deželnega odbora rešena in v popoldanski seji razpravljalo se je nadalje tudi o vprašanjih nasvetovanih od deželne vlade.

„Ali kaže razdeliti deželo v pasmine okraje z določeno pasmo, ki se ima v dotični pokrajini izključno rabiti za plemo“ — to vprašanje dalo je povod sledečim izjavam:

Poslanec Lenarčič je izjavil:

Ker je dežela Kranjska premajhna, da bi se ločila v pokrajine z različno govejo pasmo, misliti je na zjednačenje vse govedoreje in protežiranje le ene pasme in sicer cikaste-rudeče, belanske pincgavske pasme.

Temu ugovarja adjunkt Rohrman in priporoča za Dolenjsko sivo govedo — Muridolsko pasmo, ter priporoča sploh delitev Kranjske v pasmine pokrajine ter zahteva, da se za Dolenjsko smejo le biki plemenjaki sive pasme licencirati.

Deželnoodborski poročevalec izraža željo, da naj se za sedaj enketa izreče le o tem, ali je upravičeno in izvršljivo, zakonitim potom prisiliti živinorejce, da mora vsaka pokrajina ji le zakonito predpisano pasmo rediti.

Kakor je strokovno gotovo to načelo največje vrednosti, vsaj zasluje kaka pokrajina po svoji živini le, ko je ista enakolična, vendar je treba povsod poizvedeti med živinorejci, kako sadijo oni v koliko bi se spoprijaznili s tako zakonito uredbo pasminih pokrajin, ter da se pozna želja ogromne večine o tem, katera pasma naj se zakonito določi za vsako pokrajino.

Gospod Arko izraža željo, da naj se spredaj glede Notranjske nič ne določi, ker se tam vrši nekak prevrat v pasmi.

Poslanec Zelen ima glede Notranjske pomisleke proti cikasti živini.

Deželni odbornik Murnik predlaga sledeči nasvet:

Enketa priznava, da bi se povzdignila živinoreja v deželi, ako bi se rabila v celi deželi le cikasta belanska pasma za plemo, ali ker se deloma na Notranjskem, deloma na Dolenjskem vrši neki prebrat v pasmah, zato sedaj ni pravi čas, izreči se za jedno pasmo za celo deželo.

Temu predlogu je večina enquete pritrdila, in s tem je bilo to vprašanje rešeno.

Na vprašanje, ali je želeti, da se v svrhu vzgojevanja zadostnega števila lepih bikov uvede tudi na Kranjskem premiranje mladih bikov, so člani enquete razne nasvete stavili; sprejet pa je bil končno predlog deželnoodborskega poročevalca, po katerem se enketa izreče za premiranje bikov, vendar pa naj se od deželnih sredstev le primeren del porabi za premije, ostali del pa za nakup lepih bikov, ki naj se revnejšim občinam dajo za polovično nakupno ceno, kakor se to doslej godi.

Konečno se je enketa glede zadnje točke — glede izvrševanja kazenskih določb, izrekla za vladni nasvet, po katerem imajo okrajna glavarstva izvrševati ta oblast.

Vplačane globe stekati se imajo v občinski živinorejski zaklad, ki je namenjen za nakup in vzdrževanje plemenih bikov; iz tega zaklada plačati se imajo tudi stroški za licencovanje bikov.

Deželni odbor poleg obravnave enquete podaje visokemu deželnemu zboru še sedeče poročilo:

Po nalogu visokega deželnega zbora v XI. seji l. 1895., vršil je deželni odbor razna poizvedovanja o dosedanjih uspehih zakona o povzdigi govedoreje z dne 11. avgusta l. 1890., dež. zak. št. 4 iz l. 1891., ter se v prvo obrnil na glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske, ker prav iz kroga kmetijskih podružnic in na občnih zborih te družbe so se pogostoma čule pritožbe proti izvrševanju tega zakona. Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe odzval se je pozivu in nabral po svojih obilnih podružnicah mnogo gradiva v tem oziru. Iz teh poročil je razvidno, da živinorejci želé osobito premembo § 7. tega zakona, da se drage licencovalne komisije odpravijo in osobito za naknadno licencovanje uvede drug način, ki ne bo provzročal velikih stroškov, kakor doslej.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe se izjavlja na podlagi podružničnih poročil, da se da izvršiti licencovanje brez vseh sitnosti za živinorejce in z najmanjšimi stroški, ako se sestavi licencovalna komisija iz okrajnega živinozdravnika kot zastopnika politične okrajne oblasti; iz zastopnika deželnega odbora, ki naj se za vsak sodni okraj od deželnega odbora imenuje, in iz občinskega predstojnika, oziroma njegovega pooblaščenca iz dotične občine, v kateri se licencovanje vrši. Komisiji naj načeluje c. kr. okrajni živinozdravnik. Licencovanje naj bi se vršilo redno po občinah in po možnosti v hlevih, koder biki stoje, ter naj bi se biki le izjemoma pustili pripekljati na kak določen kraj občine. Pri taki sestavi komisije bi bil le okrajni živinozdravnik kot najboljši veščak o govedoreji stalen član komisije za celi politični okraj, zastopnik deželnega odbora izbran iz vrste živinorejcev dotičnega sodnega okraja bi bil član le za svoj sodni okraj in zastopnik občine ravno tako le za svojo občino.

Ako krajevne razmere kakega okraja zahtevajo delitev, na pr. Radovljica — Bohinj, določi deželni odbor za vsak del okraja posebnega zvedenca iz dotičnega dela okraja.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

„Kaj zaukažete vaša milost. Vse je k vašim uslugam“, govoril je krčmar peljajoč gosta v najlepše stanovanje.

bilo mogoče z konkurenčnimi tarifi rešiti to zadevo in s tem rešiti tudi našo domačo mlinsko obrt.

Usojam si torej sledečo resolucijo predlagati:

„Deželni zbor skleni:

Deželnemu odboru se naroča:

1.) da si preskrbi potrebne podatke nanašajoče se na škodljivo sestavo tarifov, kateri uničujejo kranjsko zlasti mlinsko in lesno industrijo dalje one, koje bi bilo priporočati za vpeljavo na avstrijskih državnih železnicah in po Donavi navzgor od Pressburga proti Lincu v svrhu omogočenja konkurence kranjskih mlinov z ogerskimi vsaj potom tustranskih izvoznih mest ter parobrodskih tarifov za izvoz v inozemstvo v primeri z ogerskimi parobrodskimi odnošaji;

2.) da se na podlagi teh podatkov obrne do visokega c. kr. železničnega in trgovskega ministerstva s prošnjo, da oni prej ko prej ukrenete, da se obvaruje s tem kranjska in z njo cislitvanska mlinska industrija gotovega propada“.

Kmetijstvo.

Govedoreja.

(Dalje.)

Ker ima deželni živinozdravnik primerno majhne dijete, ker bi od deželnega odbora imenovani zastopnik v dotičnem domačem okraju le kratke distance potoval in ker bi zastopnik občine itak ne mogel zaračunavati dijet, bili bi vsi komisijski stroški za licencovanje neznatni.

Glede naknadnega licencovanja priporočala je kmetijska družba določitev, da sme okrajni živinozdravnik dati do glavnega licencovanja provizorično licenco, ako je spoznal, da je dotični bik sposoben za pleme, bodisi o priliki njegovega uradnega potovanja, bodisi na izrecno zahtevo gospodarja dotičnega bika.

Na podlagi teh razmer načrtal je deželni odbor zakonski načrt, s katerim se imajo §§ 7., 8., 9. in 10. zakona z dne 11. avgusta 1890, dež. zak. št. 4. iz l. 1891, o povzdigi govedoreje spremeniti in poprosil c. kr. deželno vlado, da se izrazi o tem načrtu, v koliko more računati na pritrditev cesarske vlade.

Na to je c. kr. deželna vlada dne 15. marca l. 1899., št. 3565, poslala sledeči dopis:

„Z ozirom na dopis z dne 12. julija 1898, št. 1163, s katerim je bil semkaj predložen načrt zakona z dne 11. avgusta 1890, dež. zak. št. 4 l. 1891., glede reje goveje živine, usoja si deželna vlada na podstavi skušenj, ki so se pri izvrševanju tega zakona pridobile tuuradno kakor tudi pri političnih okrajnih oblastvih, prijaviti deželnemu odboru, da se s preuredbami, omenjenimi v navedenem načrtu zakona, po tukajšnjem mnenju nikakor ne odstranijo oni nedostatki, ki sosebnost v nekaterih okrajih ovirajo povzdigo reje goveje živine.

Te preuredbe, ki v prvi vrsti merijo na pomnožitev krajev za licencovanje in za zmanjšanje članov licencovalnih komisij, pač ne morejo odstraniti onih glavnih nedostatkov, ki izvirajo od tod, ker v premnogih okrajih Dolenjskega in Notranjskega ni sposobnih bikov in tudi ne v zadostnem številu na razpolago, in ker živinorejci, če imajo le količkaj lepega bika, ga kakor hitro mogoče prodajo kakemu vnanjemu kupcu, dalje ker je sploh tudi težavno, pripraviti živinorejce do tega, da bi redili bike, kajti to v naši deželi v obče premalo dobička daje, spojeno pa je vender z mnogimi sitnosti in to osobito zaradi tega, ker se v vsaki občini z vednostjo župana toda vzlic temu brez vsake kazni nepotrjeni biki rabijo za pleme tuje živine, pri čemer je merodajna manjša oddaljenost stajališča ali pa, kar se še pogosteje pripeti, manjša junčevina.

Če se posreči, ta vprašanja primerno ali vsaj deloma rešiti, potem se bo popolnoma dosegel namen zakona za povzdigo reje goveje živine.

Z ozirom na to, naj se pred vsem dela na to, da se dežela razdeli v pasmine pokrajine z določeno pasmo, ter da se izdatno skrbi za dobavo čistokrvnih bikov in njih primerno razdelitev med take občine, ki nimajo dobrih bikov za pleme in pa da se vsako leto podeli večje število denarnih premij za lepe bike; posestniki, ki so dobili premije, da bi se morali zavezati, da bodo dotične bike obdržali določeno dobo ter jih rabili za pleme. Istotako naj bi se posameznim posestnikom, ki se odlikujejo z rejo čistokrvnih bikov, podeljevale podpore, in končno bi se moralo zagotoviti pravilno izvrševanje kazenskih določil s tem, da se isto izroči okrajnim glavarstvom.

Razun poslednje omenjene okolnosti gre tukaj vsekako za take naredbe, za katere bi se posebno spočetka potrebovalo mnogo denarja, dosegel bi se pa tudi zaželeni namen, dočim je sicer iz stališča povzdige govedoreje, oziroma glede njene glavne stvari, namreč zboljšanja plemena, popolnoma vse jedno, kje in s koliko člani opravlja svoj posel komisija za licencovanje, če se ji ne prižene nikakih, za pleme pripravnih bikov, kakor se to še vedno dogaja v nekaterih krajih na Dolenjskem in Notranjskem. Vender so se pa od prvega licencovanja bikov l. 1892., kakor je razvidno iz vsakoletnih okrajnih razkazov, razmere v obče vsekako že zdatno zboljšale, kar se na vsak način sme pripisovati obstoječemu zakonu.

Preidoč na posamezna določila novega načrta zakona se mora omeniti, da je v uvodu § 7. navedena določba, da morajo posestniki bikov svoje, za plemenitev določene bike neposredno oglašiti pri okrajnem glavarstvu, z ozirom na znano nebrižnost kmetskega prebivalstva nepraktična, ter bi političnim oblastvom provzročevala tudi mnogo nepotrebnega dela.

Po § 3. izvršitvenega ukaza z dne 2. maja l. 1891., dež. zak. št. 5, se imajo te zglasitve izvršiti po županstvu in to je potrebno zaradi tega, ker je župan v stanu, naznaniti okrajnemu glavarstvu posestnike bikov plem-

njakov tudi takrat, če so posestniki, kar se večinoma zgodi, opustili pravočasno zglasitev.

V tem oziru torej ne bi bilo umestno, prenařajati obstojećih predpisov.

Daljna določila novega § 7. imajo očividno namen, da se z jedne strani popolnoma odpravi ali pa vsaj olajša pripeljavanje bikov pred komisijo in da se z druge strani znižajo stroški licencovanja.

Namesto poslednjega pa bi se vzlic zmanjšanemu številu članov licenčovalnih komisij ravno nasprotno doseglo, kajti pri takšni pomnožitvi krajev za licencovanje bi se stroški primerno zvišali.

Sedaj se namreč po največkrat za dve, tri in tudi več obćin določi en kraj za licencovanje in le tamkaj, kjer zahtevajo krajevne razmere, se vrši licencovanje v vsaki posamezni obćini ali prav izjemoma v večih krajih jedne obćine.

Na ta naćin se more licencovanje po velikostih in po krajevnih razmerah okraja dovršiti v treh do desetih dneh in pri tem tudi potovanje komisije ni posebno veliko, ker število krajev za licencovanje znaša od 8 do 25.

Če bi se pa licencovanje vršilo v stajališčih bikov, moralo bi število licenčovalnih krajev najmanj petkrat, v nekaterih okrajih pa tudi desetkrat večje biti kakor doslej.

Za vzgled bodi tukaj naveden politični okraj Kranjski, kjer se je 1898. leta, kar se blagovoli razviditi iz dotičnega potnega načrta, licencovanje izvršilo na 19 krajih v sedmih dneh, čeravno je komisija morala pregledati 158 še nelicenčovanih bikov. (Dalje sledi).

Poućni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

Med tem je postal večer. V pol ure pridrdral je voz v mestno postajo.

„A po Moskvi se bomo, kakor mi se dozdeva, mnogo vozili?“ vprašal je manjši.

„Po Moskvi? Da, kakor pravim, skozi celo mesto. Bržkone na ono stran.“

„Tem boljši.“

„Čemu neki; tem boljši?“

„Ogledam si mesto. Jaz se ga slabo spominjam.“

„To bi bilo tudi pozneje možno. Kaj se bode sedaj videlo!“ odgovoril je Norič.

In resnićno, voz se je začel pomikati iz ulice v ulico ter jo krenil onstran Moskve. Ulice so bile puste, le redko se je prikazal kak človek. Male hišice bile so temne in le v velikih ulicah, veliki domi, stojeći izključno v globini prostornih dvorišč, bili so razsvetljeni.

Zastonj je mlajši pazno gledal skozi odprto vozovo okno — on ničesar ni mogel videti vsled večerne megle čmerikavega zimskega dne. Ali oziral se je po ulici z nekakim čudnim ćustvom, kakor da je hotel sam sebe razvedriti in umiriti ono burno ćustvo, ki se je vzdigovalo in razsajala v njegovih prsih.

Med tem, ko se je voz pomikal po mestu, je mladi človek desetkrat vprašal:

„Ali bode kmalu?“

In vselej mu je Norič odgovoril:

„Kmalu, kmalu.“

Da je bil mladi potnik nemiren, to ni bilo nič čudnega. On je bil takorekoč prvokrat v Moskvi in celo v Rusiji, katero je zapustil, ko je bil še skoraj otrok. On se je jedva spominjal onega, h kateremu je sedaj potoval. Po vrhu pa še ni vedel, kaj se bode zgodilo z njim zjutraj, ko ga, da uvidi in kaj sliši. Vedel je samo to, da stopi kmalu pred človeka, ki je jeden prvih oseb v ruskem carstvu; je bogatin in žlahtnik, je imeniten velmoža. K temu pa je še ta žlahtnik njegov ded, katerega je on, Bog ve kedaj videl, ga povsem ne pozna, in katerega ni mislil obiskati v tem letu, ako se ne bi bile razmere naenkrat tako strašno čudno in tajnostno zasukale.

Ćim bolj, ko se je bližal cilju dolgega, šesttedenskega svojega potovanja, od bregov Rena k bregovom reke Moskve, tem bolj je zapiralo sapo mlademu človeku. In sedaj ga je tako začelo dušiti v grlu in solze so mu stopale v oći. Čemu, da so ga silile solze — sam ni razumel. Kakor nekaka slutnja nekaj slabega, čez mero slabega lastila se je njegove duše. Ta hip pa se je ne daleć od voza prikazal skakajoći jezdec z malim bićem v roki, in upil na vso moć:

„S pota! . . . S pota! . . .“

Voznik je krenil takoj s svojo trojko kolikor je mogel v stran široke ulice. Za prvim jezdecem pridirjala sta še dva druga, potem še nekaj ljudij, a za njimi je začrnelo in se dvigalo nekaj širokega in visokega.

„On je! On sam . . . Pri Bogu!“ vskliknil je Norič, gledaje iz okna.

„Kdo?“ vstrepetal je mlajši.

„On . . . Naš grof!“

Ta trenotek je za dirjajoćimi jezdecimi drdral mimo velik voz, v katerega je bilo vpreženih osem konj. Vsled prižganih svetilk bil je celi voz razsvetljen in se lesketal v zlatu. Velik, poluaršini, zlati grb je svetlo zalesketal v oćeh mladega človeka, gledajoćega iz okna. Za jeden hip je vse to: jezdec, vrsta iskrih konjev, pozlačeni voz in še nekaj jezdecov za vozom — vse je šinilo mimo z šumom, prasketom in glasnim ropotom.

„To je on . . . Naš grof, Aleš Grigorjević, se je v goste odpeljal. Ne bo ga doma.“

„Kaj potem?“ vprašal je čudno mladenić.

„Kaj! oddahneta se; med tem pa se vrne. Ali pa vas zjutraj vsprejme. Saj ni taka vaćnost! . . . Tamo le je dvor.“

panje, ker deputacija neki nima nobenih te vrste papirjev. Seveda s tem ne bode vse opravljeno in načelnik deputacije goji najboljše nade.

Vojna v južni Afriki se bliža koncu. Angleži so brez boja zavzeli Johannesburg in so na potu v glavno mesto Pretorijo. Buri niso več v stanu se zoperstavljati. Te dni se je slovesno progiasilo, da je Angleška otelesila svoji državi oranjsko republiko in v kratkem se tako zgodi s Transvaalom. Kmetiskih republik v južni Afriki ni več.

Obrtnija.

O dopisovanju mej trgovci in obrtniki.

Tudi najzaslepljenejši šovinst ne more tajiti, da smo Slovenci tako v trgovskem kakor v obrtnem oziru še vedno popolnoma odvisni od Nemcev in Lahov. To je resnica, najsi je tudi bridka. To odvisnost utrjuje še to, da je celo na Slovenskem samem večja trgovina in obrtnija v nasprotniških rokah. Večjih trgovcev in obrtnikov je šele jako malo naših in zato bi bile zastavljati vse moči, da si vzgojimo krepak in omikan trgovski in obrtniški stan. Kako se v tem oziru pri nas dela, to kažejo — konsumna društva.

Naravno je, da je pri takih razmerah korespondenca mej manjšimi trgovci in obrtniki ter mej njihovimi liferanti večinoma nemška ali laška. Zlasti tisti trgovci, ki se niso šolali v novodobni šoli se krčevito drže nemške korespondence, česar jim naposled ni za-meriti.

Mej slovenskimi trgovci smo že pred leti izvojevali slovenskemu jeziku precej veljave, dasi je še vedno nima take, kakšna mu gre. Slovenski trgovci in obrtniki si danes dopisujejo med seboj večinoma slovensko in rabijo nemščino le tedaj, kadar so v zadregi za izraze. Na svojo žalost moramo namreč priznati, da še nimamo potrebne terminologije in da niti moči nimamo, ki bi nam jo sestavile.

V trgovini zadobi slovenski jezik pač šele tedaj vso tisto pristojno mu veljavo, kadar dobimo svojo trgovsko šolo, a ker se to še ne zgodi tako kmalu, moramo gledati, da vsaj kolikor je mogoče uvedeno v trgovino in v obrtnost slovensko korespondenco. To je ne le političnega in narodnega, nego tudi socialnega pomena, zakaj čim večjo veljavo si pridobi naš jezik, toliko več naših ljudi dobi boljše službe, toliko bolje se bodo plačevali slovenski korespondentje.

Slovenski trgovec na deželi in v mestu lahko k temu mnogo pripomoreta. Liferant ima od kupčije z manjšim trgovcem ali obrtnikom dobiček, manjši trgovec ali obrtnik je nasproti njemu konsument, četudi kupljeno blago naprej proda ali obdela, in zato ima liferant dolžnost, da kolikor moč ustreza odjemalcu v vsakem oziru.

Ko bi slovenski trgovci svojim liferantom dopisovali samo slovenski, in bi zahtevali slovenski odgovor, bi bilo kmalu bolje. V Dalmaciji so pred nekaj leti

Hrvatje tako začeli in dosegli mnogo. Zdaj imajo na Dunaju v največjih trgovinah že povsod svoje hrvatske korespondente oziroma imajo zvezo z ljudmi, ki jim predstavljajo hrvatske dopise in dotične odgovore. Kar velja za Dunaj, velja še v večji meri za Trst. Ta ali oni bogati liferant se morda ne bo udal, ali mesto njega je vsak dan dobiti sto družih, ki bodo radi ustregli vsaki zahtevi naj so še taki iredentovci ali prusofili.

To isto velja tudi glede potnikov. Ako bi slovenski trgovci in obrtniki odslovili vsakega potnika, ki ne zna slovenski, poiskali bi liferantje kaj hitro jezikovnozmognih ljudi. Nekateri jih imajo že danes. Trgovski potnik, ki ne zna hrvatski, se že več ne pošilja na Hrvatsko ali v Dalmacijo.

To so stvari, katere se dajo lahko izposlovati treba je samo nekoliko dobre volje, saj ve vsakdo, da Nemec in Lah rada odjenjata, kadar je kaj zaslužiti.

Kmetijstvo.

Govedoreja.

(Dalje.)

Po novem besedilu § 7. obhoditi bi morala licencovalna komisija 158 stajališč, katera so sosebo v hribovskih krajih večkrat po uro daleč med seboj oddaljena, vsled česar bi licencovanje trajalo tri do štiri tedne.

Tako znatne daljave med posameznimi vasmi in celo med posameznimi kmetijami pa se ne nahajajo samo v Kranjskem okraju, temveč tudi v skoraj vseh drugih okrajih dežele ter bi vsled tega nameravano licencovanje v stajališčih vsled zaradi velikih stroškov, ki so s tem združeni, bilo skoraj povsod neizvršljivo.

Z ozirom na velike oddaljenosti v hribovskih občinah bi tako licencovanje imelo nekaj vrednosti za posestnika bika, dočim se isto lahko opusti v občinah po ravninah, kjer itak že sedaj med stajališči bikov in med posameznimi licencovalnimi krajci ni nikakih znatnih razdalj. Po pravici se toraj sme trditi, da je licencovanje v stajališčih tamkaj, kjer bi bilo za posestnika bika v resnici nekaka olajšava, zaradi velikih stroškov neizvršljivo, tamkaj pa, kjer bi se vsekako dalo izvršiti, pa bi bilo brez posebnega pomena ter bi ne bilo vredno s tem spojenih večjih stroškov.

Vzled mnogo dalje časa trajajočega licencovanja in vsled večjega pota, ki ga prehodi komisija, bi potni stroški edino le za okrajnega živinozdravnika mnogo več znašali, kakor so bili do sedaj skupni stroški licencovanja, vsled česar o zmanjšanji teh stroškov niti govora ne more biti, posebno še, ker prihranki vsled skrčenja števila članov ne bodo toliki, kakor se morda pričakuje.

Iz tega stališča se še celo to ne more priporočati, da bi se vsaj v vsaki občini moral določiti jeden kraj za licencovanje, ker bi bilo to v okrajih z mnogimi

majhnimi občinami istotako združeno z večjimi stroški kakor do sedaj.

Po obstoječih predpisih ima le činovno višji politični uradnik pravico, zaračunati si potne stroške, dočim ima drugi le pravico do dnevščin.

Če se torej predstojnik političnega okrajnega oblastva ali njegov namestnik izloči iz licenčovalne komisije, znižajo se dnevščine po razmeri več ali manj časa trajajočega licencovanja in po razmeri činovnega razreda posredujočega političnega uradnika in sicer, n. pr. za 3 dni za 7 gld. 50 kr. do k večjemu 13 gld. 50 kr., in za 10 dni za 25 gld. do največ 45 gld., ker bi doslej od političnega konceptnega uradnika navadno po X.—VIII. činovnem razredu zaračunjeni potni stroški sedaj pristajali okrajnemu živinozdravniku po izmeri XI. činovnega razreda.

Z ravnomar omenjeno naredbo prihranilo bi se torej poprečno za vsak političen okraj približno 25 gld., dočim bi se s to preuredbo zakona glede zvedencev dosegel nekoliko znatnejši uspeh, ker bi se s tem stroški za vsak političen okraj dali poprečno znižati za 50 gld., če bi se v bodoče za vsak sodni okraj ali pa tudi le za en del okraja določil jeden zvedenec.

Vsekako so to taki zneski, ki glede na predpisano davčno svoto političnih okrajev, oziroma glede na veliko število plemenskih krav in telic, ki v posameznih okrajih znašajo po 4000 do 13.000 ter torej poprečno blizu 8000, pač skoraj ne pridejo v poštev ter torej tudi nikakor niso vzrok, da obstoječi zakon ni še povsod dosegel zaželenega uspeha.

Glede v načrtu zakona določene sestave licenčovalne komisije se mora opomniti, da ista nikakor ne zajamči objektivno, edino le na strokovnjaško izvedenost se opirajoče razsodbe, kajti okrajnega živinozdravnika bi župan in pa kmetski zvedenec lahko vedno premagala ter bodo na razsodbo teh dveh, čeravno bo morda marsikaj prava, gotovo prav pogostokrat vplivali lokalni oziri.

Kdor pozna razmere v kmetijskih občinah, mora pač pritrditi, da se bo župan v mnogih slučajih, če ne bo na razpolago zadostno število za pleme dobrih bikov, izrekel za licencovanje vsakega, še tako nesposobnega bika ter bo v največ slučajih za to pridobil tudi kmetškega zvedenca, kateri mora, ker je iz istega kraja doma, imeti vsekako gotove ozire.

Zaradi tega so se torej tudi skoraj vsa okrajna glavarstva z vso pravico izrekla proti temu, da se župan privzame kot član v licenčovalno komisijo, ker je on takorekoč stranka ter vrh tega vplivajo nanj še različne druge razmere in oziri, pri tem pa v mnogih slučajih še celo živinorejec ni, ampak le gostilničar ali sploh obrtnik ter je kot takemu vsa živinoreja le v toliko mari, da se izogiblje nakupu bikov in njih vzdrževanju od občine.

Nasproti pa so tekom let pokazale skušnje, da je v prid te zadeve čeravno ne neobhodno potrebno, vendar pa želeli, da predstojnik političnega okrajnega oblastva,

oziroma njegov namestnik ostane kot načelnik licenčovalne komisije, tako da s tem spojeni prav neznatni večji stroški ne morejo priti v poštev. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

„Govoril? Ljuba moja. Govoril?! Jaz ga bogme tedaj še nisem videl. A sedaj sem ga videl in ga poznam. On se ne bo pustil kar tako z lahko žaliti. Da mi tudi za nos je nevarno mešati se v ta prepir. Kako bi naj ne prišla v sitnosti. Veš kaj! Grofu in grofinji se pokaže — figa. A nama pa — Sibirija!

„Kaj? Kakšna Sibirija?! Ali si znorel ka-li? vskliknila je začujeno ženska:

„Ali pojdeš križ in evangelij celovat!? Kaj? Pojdeš?“ zavpil je takoj Norič.

„Ne, Bog obvari ne grem!“

„In po takem je sedaj . . . Prenaglila sva se. Ravrala nepremišljeno. Delo je začeto, a kako, da se konča — ve jedino le Bog. In naenkrat naji jamejo siliti prisegat. Ali midva rečeva: oprostite, ne moreva priseči. Sva le tako ta v en dan blebetala, da mrtve opravljala“.

„In kaj imava sedaj pričakovati Ignac Ivanič?“

„Sam ne vem! Izgovarjala se bova, ako . . . Trebalo bi kaj začeti . . . Takoj . . . Sicer utegne biti prepozno . . . In potem ne vem . . . E pa pustiva sedaj to. Saj je še jutri čas. Mogoče, da se vse z lepa uravna, brez šuma in brez kavsa . . .

Norič se je posilno nasmejal, mahnil z roko in začel takoj okrog njega stoječim otrokom in vnukom praviti in pojasnjevati, kje je kupil to in ono, in kolikor je moral plačati.

Nikogar ni pozabil, vrnivši se iz tujine Ignac Ivanovič; celo zagoreli dekli, služeči dvema materema, prinesel je rdečo pečo na glavo.

Dom, v kateri sta prišla Norič in mladi tujec bil je jeden največjih poslopij v tem delu Moskve. Zgradba se je nahajala, kakor vselej, v globini velikega dvorišča; le jeden del je segal v stransko ulico. Za domom se je razgrinjal veliki sadonosnik z mladim drevjem, kajti kakor se je videlo, bil je ta sadonosnik šele pred kratkim z drevjem zasajen. V tej zgradbi bilo je gotovo do sto malih in velikih sob, dvoran, obednic, razun jedne ogromne dvorane. Na dvorišču je bilo brezštevila gospodarskih poslopij: od konjskih hlevov, napolnjenih s konji, — do kletij in ledenic, katere so rabili nešteti grofovi služabniki. Samih krav je bilo polstotine v hlevu, ali samo pet jih je bilo za gospodo — ostale pa so molzli dvorovi in nahlebnički, kojih ni bilo malo.

delke, ki pa vsled načina in obsega obdelovanja izgube potrebno zvezo s kmetijskim delom in spadajo pod obrtni red — od drugih istovrstnih obrtov, katere pa ne izvršujejo kmetovalci oziroma gozdarji le v tem, da dobivajo material za obrat takorekoč zastonj. In resnično bi ne bilo prav, če bi se jim dalo radi te, lahko bi rekli, prednosti še tri druge prednosti pred drugimi enakimi obrti: izvzetje od obrtnega reda, oprostitev od pridobnine in slednjič še oprostitev od dolžnosti bolniškega zavarovanja. Kakor hitro se mora torej take obrate soditi po obrtnem redu, niso po mnenju odsekovem več kmetijski in gozdarski obrati in pri njih uslužbeni delavci tudi ne več kmetijski in gozdarski delavci; torej se izjema § 3. zakona o bolniškem zavarovanju se nanaša nanje. To mnenje odsekovo podpira tudi odlok upravnega sodišča z dne 6. junija 1897, št. 2055, Budw. 10.606, vsled katerega „se morejo“ v zmislu § 3. zakona o bolniškem zavarovanju „le oni delavci šteti za kmetijske in gozdarske delavce, ki se rabijo pri kmetijstvu t. j. pri prvotnem pridelovanju in njegovih strokah“. To so pa ravno tiste, katere ima tudi razglasilni patent k obrtnemu redu v čl. V. a) v mislih.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Intendanca c. in kr. 3. kora v Gradcu je poslala trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani izkaz povprečne potrebnosti stvari, ki se bodo potrebovale v dobi l. 1900 in l. 1901 za oskrbovanje c. in kr. vojske in c. kr. domobrambe v oskrbovalnicah v Gradcu, Mariboru, Celovcu, Ljubljani, Trstu, Gorici in Pulju. Dobaviti je pšenica, rž, oves, kruh, seno, slama, les, premog itd. Izkaz se lahko vpogleda v pisarni navedene zbornice v Ljubljani. Dobavne obravnave se bodo razglasile s posebnimi razglasi v oficijelnih deželnih listih.

Govedoreja.

(Dalje.)

Okrajni glavarji in politični uradniki sploh se zmeraj bolj privzemajo k sodelovanju, kadar gre za povzdigo deželne kulture in narodnega gospodarstva in je torej velike vrednosti, če se jim — kakor ravno pri licencovanju bikov — nudi prilika, poučiti se z lastnim opazovanjem o teh vprašanjih, ne glede na to, da je za prebivalstvo zelo uspešno, da uradniki kar največ mogoče spoznavajo krajevne razmere in prebivalstvo, za kar pa ravno taka uradovanja dajo prav ugodno priliko.

Samo ob sebi je umevno, da bo po razmerji osebne nadarjenosti uplivanje posameznega uradnika bolj ali manj koristno. Deželna vlada pa se prav živo prizadeva, da bi si politični uradniki ravno na gospodarskem polju pridobili primerne vednosti, ter da jih navda s tistim

duhom za gospodarske koristi prebivalstva, ki mora prešinjati vsako zavedno upravo.

Kot doslednost predstoječega razmotrivanja pokaže se dalje preuredba v načrtu zakona se nahajajočega dostavka k § 8., ker bi namreč dopustnih listkov ne imel izdajati samostojno okrajni živinozdravnik ali pa mestni živinozdravnik v Ljubljani, temveč bi se moralo to vršiti po okrajnem glavarstvu, oziroma mestnem magistratu pozvedevši mnenje živinozdravnikovo.

Ker pa stroški pregledovanja po okrajnem živinozdravniku pri veliki oddaljenosti bikovega stajališča do uradnega sedeža okrajnega glavarstva utegnejo prav znatni biti, moralo bi se skrbeti za to, da se ta pregledovanja vrše praviloma povodom drugih uradnih potovanj, razun če bi dotični posestnik bika, ki ga je licencovati, izrecno zahteval takojšno preiskavo bika po okrajnem živinozdravniku.

Z ozirom na to, kar se je do sedaj navedlo, bi se omenjeni zakon po tukajšnjem mnenju moral v nastopnih smerih dopolniti, oziroma preurediti:

1. Vsa dežela je razdeliti v pasmine pokrajine z določeno pasmo.

Razdelitev se vrši ukaznim potom po deželni vladi dogovorno z deželnim odborom, zaslišavši glavni odbor c. kr. kmetijske družbe.

2. Zarad dobave sredstev za nakup in vzdrževanje bikov plemenjakov bi se moralo skrbeti na drugačen način kakor doslej, kajti sedanji tozadevni predpis se mora prištevati k glavnim vzrokom, da se smoter zakona ne doseže popolnoma, ker se vsak župan boji trudapolne porazdelbe in izterjevanja stroškov ter se na vso moč upira nakupu bika.

Za stroške za nakup in vzdrževanje občinskih blkov plemenjakov imel bi se torej po odbitih prejemkih (junčevina, globe) določiti gotov prispevek iz deželnih sredstev ter z istimi ravnati kakor z občinsko potrebščino ter jih istotako pokrivati kakor druge občinske potrebščine.

Prav tako naj bi se tudi preskrbele podpore za posamezne posestnike bikov.

3. Glede krajev za licencovanje naj bi se to-le določilo:

Licencovanje naj se praviloma vrši v vsaki občini v zato ugodnem kraju, izvzemši majhne ali sicer primerno ležeče občine, v katerem slučaju se sme za več takih občin določiti en kraj za licencovanje.

Kjer pa zahtevajo krajevne razmere, se pa za eno občino sme določiti več krajev za licencovanje.

V stajališči naj se biki le izjemoma takrat pregledujejo, če se zarad tehtnih vzrokov bik ne more pripekljati pred komisijo.

V tem oziru ima okrajno glavarstvo, zaslišavši udeležene občine, ukreniti kar je treba.

Pregledovanje v stajališči sme skleniti tudi licencovalna komisija.

4. Komisija, ki izvršuje licencovanje, naj bi v prihodnje bila sestavljena iz predstojnika političnega okraj-

nega oblasti in njegovega namestnika kot načelnika, iz c. kr. okrajnega živinozdravnika in jednega zvedenega živinorejca, katerega kakor tudi njegovega namestnika imenuje deželni odbor in sicer za vsak sodni okraj, oziroma, če okrajno glavarstvo za potrebno spozna, tudi za določen del sodnega okraja. — Istotako bi moral deželni odbor, kadar bi bilo treba poskrbeti namestnika okrajnega živinozdravnika, namesto njega določiti sposobnega veščaka.

Če bi pa deželni odbor vzlic gornjemu pretresovanju ne smatral za umestno, da se okrajni glavar vdeležuje komisije, kar bi pač bilo vsekako treba dobro utemeljiti, nasvetovala bi deželna vlada, da se župan brez-pogojno vender ne privzame za komisijnega člana, temveč da se določi, da bodi komisija sestavljena iz okrajnega živinozdravnika in dveh drugih zvedencev, izmed katerih jednega imenuje deželni odbor, drugega pa glavni odbor kmetijske družbe. Nobeden izmed teh dveh pa bi ne smel poslovati v tistih občinah, v katerih je sam davkoplačevalec.

5. Okrajna glavarstva, oziroma mestni magistrat smeta med letom izdajati provizorične dopustne liste pozvedevši mnenje okrajnega, oziroma mestnega žinozdravnika, in te licence naj so veljavne do rednega licencovanja.

(Konec prih.)

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

„Ne . . . sovsem . . . To se pravi . . . Kako bi že povedal . . . Večega ima kakor vi“.

„Kokošji nos menda“?

„Uprav takega. Celo neka čudna okolnost je, pravim vam . . . Ipak boste sami videli . . . Nekaka podobnost je . . . kako bi vam to pojasnil . . . Nekaj je na njem kar je vam čudno . . .“

„Kaj?!“

„Nekaka čudna enakost. Podoben je vam takorekoč po rasti, po licu in v vsem . . .“

„Kaj brbljaš porednež! Goniš jezik kakor kaka baba! Norec! . . . Ali si pozabil kaj je bilo ukazano . . . Pojdi ven!“ velel je grof, srdito in nestrpno odrivaje mizo ter se vzravnaval po koncu.

Hišnik je hipoma prebledel, zasopel in stopil korak nazaj. Vse je zaplesalo pred njegovim pogledom. Zbrbljal je nekaj, ali sam ni vedel kaj blebeče njegov jezik.

„Idi ven!“ začul je znova skozi nekaj trušč in šum, ki pa ni bučal po sobi, a v lastni njegovi glavi.

In skočivši iz gospodove sobe, zavedel se je hišnik šele v veži. Skočil je na dvorišče, da bi se osvežil od prestanega straha. Pa se je tudi bilo česa ustrašiti.

Trideset let je uže služil gospoda, osem let je bil uže za hišnika — in v vsem svojem življenju ni videl gospoda toli razdraženega kakor nocoj. Nikoli še ni slišal takega glasu kakor nocoj. Da mu je zjutraj kdo rekel, da je dobri in kratki gospod sposoben tako zakričati, tako naenkrat razkačiti se, pa se bi bil hišnik smejal takemu neumnemu mnenju.

„Kaj sem neki takega zinil“? momljalo je sam pri sebi, stoječ med vrati na mrazu. Uže nič ne pomnim! Kaj je le moralo biti? Česa razžaljivega ali nespodobnega, zdi mi se, nisem rekel, a kako se je razgrel. Kako razžaljenje? Gospod usmili se me in ohrani!“

Hišnik se je vrnil v vratarjevo sobo, prekoračil polovico doma, kjer je stanovala njegova obitelj in sredi prve temne sobe, otipaje počivalnico, se vlegel oblečen nanjo.

XI.

Skoraj pred dvajsetimi leti so v Moskvi, ko je v njenih stenah stanovala „velika hči Petrova“, t. j. od vseh obožavana carica Elizabeta, v bojarskih palačah grofov Zarubovskih pirovali celi teden i dvorjani i prosti narod. Grof Alež in njegova žena Ana Ivanovna obhajala sta poroko jedinega svojega sina Griši.

Gostovanje se je vršilo radi običaja, a ne vsled radosti in zadovoljnosti. Nasproti temu, bila sta ranjki grof, a osobito grofinja — sovsem nezadovoljna s sinovo ženitvijo, z njegovo ženo. Celo leto sta se roditelja protivila temu „pohujšljivemu“ za vso Moskvo sorodstva, v katero je pripravi Gregorjeva ženitba.

Deklica, kojo je ljubil Gregor, zala, krotka kakor angelj, še jako mlada, stevša jedva petnajst let, bila je jedina hči nemškega zdravnika, kateri je lečil v domu Zarubovskih ter se prikupil v teku dvajsetih let zdravniškega svojega poslovanja vsemu moskovskemu plemstvu. K temu si je še omislil lekarno, tržil z zdravilami ter si nakopičil primeroma precejšno svoto. Ali njegovih poldrugo sto tisočakov ni bilo nič v primeri z ogromnim premoženjem grofov Zarubovskih. Po vrhu ga je še, vsled njegove lekarne, ponosna Ana Ivanovna imenovala „štacunarjem“. In zdajci pa je jedini sin te ženske, ki je po očetovi strani bila sestrama same cesarice, vzela za ženo hčer nemškega lekarnarja. A, dasi nerada, udala sta se roditelja, kajti po naravi slab in razvajeni Gregor — jel je toli žalovati, da je zbolel.

„Primerili so se slučaji, da so ljudje zbok zabranjene ljubezni umrli!“ pravili so mnogi Ani Ivanovni, čudeč se Gregorju, ki se je tajal kakor sveča.

Umevno je samo po sebi, da, ko sta se mlada poročenca po poroki in običajnih gostijah naselila v domu Zarubovskih, življenje mlade grofice Emilije Jakovlevne ni bilo veselo. Svekrov jo je ljubil ali svekrovna jo je vsaki dan oštevala. Pitala jo je za „saksonko“ — kar je toliko kakor namizni servis. Potem je bila „prekrst“ t. j. krščenca v pravoslavni veri pred samo poroko. In bila je tudi „štacunarka“.

umestno, da se jima da pravica za napravo privatne tehtnice, ako se za to oglasita.

Odsek pa povdarja potrebo za napravo javnih tehtnic, ker je v teh krajih promet z živino dokaj živahen, in ker bi se tudi drugo blago tehtalo, in omenja, da bi bilo najpripravnejšo mesto na kraju, kateri leži ob cesti, ki pride iz Zvirč, Ambruza (okrajna cesta) in Grosupljega (deželna cesta). Povdarja se dalje, da je v Žužemperku že tehtnica, in da se bode pri postaji v Zatičini naredila nova tehtnica, tedaj bode preskrbljeno za one kraje, ki leži na drugi strani Zagradca.

Poročevalec nasvetuje v odsekovem imenu: Čestita zbornica naj v navedenem zmislu poroča c. kr. deželni vladi. Predlog se sprejme.

VII. Zbornični svetnik Andrej Mejač poroča o tarifi semnjev za živino in blago v Brusnici. Občina Brusnice je predložila tržno tarifo deželni vladi v odobrenje, in deželna vlada jo je z dopisom z dne 1. marca l. 1900, št. 3248 poslala zbornici, da naj se le ta izjavi o postaji tarife.

Če se te postavke cenika primerja s pristojbinami, kakor jih določa postava z dne 3. decembra 1868, dež. zak. št. 17 se vidi, da prvi ne presegajo teh, in da so z ozirom na stroške vzdrževanja prostora, živinozdravniškega nadzorstva semnjev in na druge stroške, zelo nizki.

Vsled tega stavi odsek predlog: Zbornica naj v svojem dopisu c. kr. deželni vladi priporoča predloženo tarifo. — Predlog se sprejme.

VIII. Zbornični svetnik Jernej Žitnik poroča o prošnji J. Š. za podelitev koncesije za samostojno izvrševanje dimnikarskega obrta v političnem okraju ljubljanske okolice. Postavno predpisane zmožnosti za samostojno izvrševanje tega obrta ima prosilec.

Gre v tem slučaju le za vprašanje, ali je treba okraju ljubljanske okolice še jednega dimnikarja. V tem okraju so 4 dimnikarji. Poleg teh pa so do 1. julija l. 1898 tudi mestni dimnikarji izvrševali svoj obrt v ljubljanski okolici in vsled tega so bile krajevne potrebe za okolico pokrite.

Mestni dimnikarji in oni iz okolice pa so se konečno dogovorili tako, da prvi svoj obrt v okolici od 1. julija l. 1898 naprej ne bodo več izvrševali in nasprotno, da oni iz okolice izvrševanje obrta v mestu opuste. Vsled tega izvršujejo 4 dimnikarji svoj obrt v celem okraju ljubljanske okoliče. Eden ima sedež na Vrhniki, drugi v Šmarju, tretji v Vodmatu in zadnji pri D. M. v Polju.

Glede na oddaljenost teh krajev je v nekaterih občinah dana potreba še za enega dimnikarja. Iz izjav raznih občin, ki so poročale, da proti podelitvi nimajo ugovora in nekatere, da priporočajo podelitev koncesije Š., je tudi razvidno, da sedanji štirje dimnikarji svoj obrt le prav malo izvršujejo v dotičnih

občinah; dalje da hodi v nekatere občine dimnikar iz Kranja itd.

Po mnenju odsekovem bilo bi jako umestno in koristno, ako bi si dimnikarji, ki so v okolici opravičeni svoj obrt izvrševati, razdelili svoj delokrog, kar bi bilo z ozirom na ugodne oddaljenosti njih stajališč zelo prikladno.

Ako se vpošteva krajevne razmere, oddaljenost stajališč dosedanjih upravičenih dimnikarjev, dalje okolščino, da ljubljanski dimnikarji v okolici svojega obrta ne izvršujejo več in slednjič izjave vprašanih županstev, je odsek mnenja, da bi se J. Š. mogla podeliti koncesija za izvrševanje dimnikarskega obrta v sledečih občinah: Studenec, Brezovica, Dobrova, Borovnica, Želimlje in Log.

Odsek predlaga: Zbornica naj v tem zmislu poroča c. kr. okrajnemu glavarstvu v Ljubljani.

Zbornični svetnik Friderik Pauer trdi, da že zdaj nimajo štirje dimnikarji v okolici ljubljanski dosti opravila in le malo zaslužka. Ko bi se še jeden dimnikar nastavljal, bi se opravila še bolj razdelila, in že zdaj pičli zaslužek bi se zmanjšal. Akoravno se prositelju ne more odrekati zmožnosti izvrševati samostojno dimnikarski obrt, vender bi ne mogel on podpirati predloga za pomnožitev dimnikarjev, dokler se željam dimnikarjev ne ustreže, da se namreč okraj razdeli v oddelke za posamezne dimnikarje in uvede obligatorično ometanje dimnikov. On tedaj nasvetuje, zbornica naj se izreče, da bi se prositelju za zdaj ne podelila dimnikarska koncesija za okolico ljubljansko.

Zbornični tajnik omenja, da je prositelj sposoben izvrševati samostojno dimnikarski obrt, da je uže prvo polletje l. 1894 izvrševal istega v Ribnici, se nastanil v drugem polletju l. 1896 kot samostojni dimnikar v Mengšu in bi se zdaj rad nastanil v Št. Vidu nad Ljubljano. Ker so se županstva občin Studenec, Brezovica, Dobrova, Borovnica, Želimlje in Log izrekla za prositelja, zato je bil odsek mnenja, da bi se mu dala pravica v teh občinah izvrševati obrt.

Poročevalec Jernej Žitnik omenja, da se je v zadnjih letih mnogo novih hiš zgradilo, in da se je tedaj tudi dimnikarsko delo, pomnožilo in za to priporoča odsekov predlog. — Pri glasovanju se sprejme nasvet Friderika Pauerja. (Konec prih.)

Govedoreja.

(Konec.)

Stroške za tako delovanje po živinozdravniku med letom imajo trpeti dotični posestniki bika, ako istega ni bilo mogoče pregledati pri kaki drugi priliki ali pa, če so stranke izrecno zahtevale takojšnjo pregledovanje bika.

6. Izvrševati kazenska določila pristaja političnim okrajnim oblastvom po zato veljavnih splošnih določilih.

Izterjane globe se stekajo v zaklad, ki je v vsaki občini ustanoviti za nakup in vzdrževanje bikov plemenjakov in za podpore posestnikom bikov; iz tega zaklada naj se plačujejo tudi stroški za licencovanje bikov.

Deželna vlada si usoja priporočati te nasvete v uvaževanje, kadar se predloži dotični načrt zakona deželnemu zboru ter pripomni, da bi deželna vlada ne mogla podpirati od deželnega odbora semkaj predloženega spreminjevalnega načrta, kajti isti je, kakor kažejo skušnje, sedaj že skozi sedem let, deloma neizvršljiv, deloma pa povzdigi reje goveje živine naravnost škodljiv.

Na podlagi teh izjav, in sicer c. kr. kmetijske družbe, c. kr. deželne vlade in enkete z dne 30. junija t. l. izreka deželni odbor mnenje, da se premené §§ 3., 8., 10., 20 in 21. zakona z dne 11. avgusta l. 1890. in utemeljuje ta svoj nasvet s tem, da je le tedaj pričakovati uspešno vporabo § 3., če se isti v smislu nasveta c. kr. deželne vlade sprejme, kakor bo tudi le tedaj mogoča redna izvršba zakona, če se v § 20. označeno izvrševanje kazenskih določil odvzame županstvu in isto izroči političnim okrajnim oblastvom.

Zakon, ki je bil v deželnega zbora seji dne 28. aprila na podlagi teh izvajanj sprejet, se glasi tako le:

Člen I. §§ 3., 8., 10., 20. in 21. zakona z dne 11. avgusta l. 1890., deželnega zakona št. 4. iz l. 1891., razveljavljajo se v svoji dosedanji besedi in se imajo glasiti:

§ 3. Vsaka občina ima dolžnost, za živino, nahajajočo se v nje ozemlju, potrebno število bikov plemenjakov sama nakupiti in vzdrževati, v kolikor ne zadostujejo za to živino rabljeni zasobni biki plemenjaki, ki so v občini.

Stroški za nakup in vzdrževanje občinskih bikov plemenjakov imajo se, v kolikor za njih pokritje ne zadostujejo iz njih porabe izvirajoči prejemki (junčevina), takse za živinske potne liste, globe radi prestopkov proti temu zakonu, potem morebiti iz javnih zakladov dovoljene podpore in drugi dohodki, pokriti iz občinske blagajne.

§ 8. O tem, je li bik dober za pleme, razsodi komisija na podstavi javno izvršene preiskave končno veljavno z večino glasov.

Kadar se bik spozna za dobrega, mora komisija v ta namen, da se rabi za plemenitev, njega posestniku brezplačno izdati dopustni list (licenco), kateri je veljaven dotlej, dokler komisija morebiti ne spozna za potrebno, da se pripelje bik znova pred njo, da razsodi o njega nadaljni pripravnosti.

Komisija mora nadalje o biki, spoznanih za pripravne, spisovati poseben zapisek in njih stajališča vsako leto v obsežji odkazanega ozemlja razglasiti na način, navaden v tistem kraju.

Okrajna glavarstva, oziroma mestni magistrat imajo pravico, tekom leta izdajati začasne dopustne liste na

podlagi izjave okrajnega živinozdravnika, oziroma mestnega živinozdravnika, kateri imajo veljati do prihodnjega rednega licencovanja.

Stroške za tako naknadno licencovanje imajo nositi dotični gospodarji bikov, ako so izrečno zahtevali naknadno licencovanje, in ako ni bilo mogoče okrajnemu živinozdravniku o priliki takega drugega službenega pota v dotični kraj ogledati bika.

§ 10. Stroški dopuščevalne komisije imajo se pokriti iz občinske blagajne tistih občin, za katere se je komisija sešla, da preišče bike plemenjake.

Kadar se snide komisija v isti namen na prošnjo posameznih posestnikov plemenskih bikov razven določenega časa, plačati morajo oni sami dotične stroške.

§ 20. Zvrševati kazenska določila tega zakona pristaje c. kr. okrajnim glavarstvom, oziroma mestnemu magistratu.

§ 21. Izterjane globe se stekajo v poseben živinorejski zaklad tiste občine, v katere ozemlju je bil storjen prestop.

Kadar globe ni možno izterjati, izpremeniti jo je v zaporno kazen. Pri tem se za globo do 5 gld. prisodi zapora do 24 ur, nikoli pa pod 6 ur.

Člen II. Ta zakon stopi v veljavo z dnem svoje razglasitve.

Člen III. Mojima ministroma za poljedelstvo in za notranje stvari je naročeno, izvršiti ta zakon.

Kmetijske raznoterosti.

Deželni odbor je dobil od deželnega zbora naročilo, da se pri nakupovanju bikov plemenjakov iz deželnih sredstev ozira na domačo prirejo ter kupuje v deželi take, ako so v čistih pasmah in primerni kakovosti na razpolago. Deželni odbor bo jeseni o priliki premovanja goved nakupoval sposobne bike po posebni komisiji, na kar že sedaj opozarjamo živinorejce, ki imajo čistokrvne sposobne bike v reji.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

„Nehote se ti vsiljuje misel, da je hišni gospodar zastareli samec“, zašepetal je poluglasno mladi prišlec po nemški.

Potem je, globoko vzdihnivši, kakor kakemu tajnemu mnenju odgovoril glasno:

„Da od nje je možno vsega pričakovati“.

Zvok odpirajočih duri ga je zopet vzdramil. Pred njega je stopila ženska srednje rasti v dovolj priprosti in temni obleki s svetlolilovim predpasnikom. Na glavi jej je čepela srednja čepica z dvema dolgima koncoma, visečima s senčna sija, liki naušniki; k čepici je bil